

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No.:1963/107

Karar No.:1965/23

Karar tarihi:30/3/1965

Resmi Gazete tarih/sayı:25.6.1965/12032

Dâvacı : Adalet Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu

Dâvanın konusu : Kaçakçılığın Men ve Takibi hakkındaki 7. Kanunusani 1932 günlü ve 1918 sayılı kanunun Adli İhtisas Mahkemelerinin kurulmasına dair olan 65 inci maddesi dördüncü fıkrasının, Anayasa'nın 144 üncü maddesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptal edilmesi istenilmiştir.

İnceleme : Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15 inci maddesi uyarınca 5/3/1963 gününde yapılan ilk incelemede :

Dâva dilekçesinde, Adalet Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu adına imzaları bulunan Cahit Okurer ve Ali Naili Erdem'in Grup Başkanı veya Başkanvekili olduklarını belirten belgelerin dilekçeye eklenmediği görüldüğünden Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 44 sayılı kanunun 26 ncı maddesinin üçüncü fıkrası gereğince sözü geçen belgelerin 15 gün içinde gönderilmesi için. davacı parti Genel Başkanlığına tebligat yapılmasına karar verilmesi üzerine Cahit Okurer'in, Adalet Partisi C. Senatosu Grup Başkanı, Ali Naili Erdem'in de Adalet Partisi Millet Meclisi Grup Başkan Vekili olduklarını gösteren belgelerin süresi içinde gönderildiği görüldüğünden esasın incelenmesine 12/4/1963 gününde karar verilmiş olmakla dâva dilekçesi ve ekleri ile düzenlenen rapor, iptali istenen kanun maddeleri ve ilgili Anayasa hükümleri okunduktan ve üyelerden Salim Başol'un, iptali istenen kanun hükümlerinin yürürlükte olup olmadığı konusunda sözlü açıklama yapması için davacının çağrılması yolunda ileri sürdüğü düşünce üzerinde yapılan görüşmede, sözlü açıklama yaptırılmasına yer olmadığı kendisinin muhalefetiyle ve çoğunlukla karara bağlandıktan sonra gereği konuşulup düşünüldü :

Dâva ile ilgili kanun maddeleri :

"Madde 65 - Kaçakçılık cürümlerine ait dâvalar asker ve sivil tefrik edilmeksizin ihtisas Mahkemeleri bulunan yerlerde o mahkemelerde ve bulunmayan yerlerde 56 ncı maddede yazılı hâkimler tarafından görülür.

İhtisas mahkemeleri vazife ifa olunacak mntıkanın hususiyetine göre yalnız adli veya yalnız askerî olarak teşkil edilebilir.

Bu mahkemeler teşekkül suretlerine göre İhtisas Mahkemesi ve askerî İhtisas Mahkemesi unvanını taşır.

Hangi mntıkada hangi nevi İhtisas Mehkemesi teşkil olunacağı İcra Vekilleri Heyetince tâyin ve icabına göre tebdil ve bunların kaza daireleri ilân olunur.

Valiler, kaymakamlar, ağır ceza mahkemeleriyle bu kanuna göre kaçakçılık işlerini gören mahkemeler hâkimleri ve bu mahkemeler nezdindeki Cumhuriyet Müddeiumumileri ve Maaşların Tevhit ve Teadülüne dair olan 1452 numaralı kanunun 4 üncü maddesinde ve daha yukarı derecede bulunan memurlar hariç olmak üzere bu kanunla yazılı suçlardan dolayı memurların takip ve tahkik usulüne ve mahkeme merciine mütedair 765 ve 1609 numaralı kanunlarda mevcut istisnai hükümler tatbik olunmaz."

Esas No.:1963/107
Karar No.:1965/23

"Madde 66 - Adlî ihtisas Mahkemeleri Adliye Vekâletince sırf kaçakçılık dâvalarını görmek üzere teşkil edilecek münferit hakimli asliye mahkemeleridir.

Ölüm ve 10 sene veya daha fazla ağır hapis cezalarını müstelzkn işlerde bu hâkimlerin riyaseti altında, buldukları yerdeki veya en yakın mahaldeki hâkimlerden ikisinin inzımam ve iştirakiyle heyet teşkil olunur."

Dâva 65 inci maddenin dördüncü fıkrasına ilişkin bulunmaktadır, 1918 sayılı kanunun teşkilâta dair olan hükümlerinin, kanunun yürürlüğe girdiği günden başlayarak süre ile geçerli olduğu sözü geçen kanunun 71 inci maddesinde açıklanmıştır.

26 Ocak 1932 günlü ve 2012 numaralı Resmî Gazete ile yayınlanan 13 Ocak 1932 günlü ve 12145 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile ve 1918 sayılı kanunun 65 inci maddesine dayanılarak Diyarbakır, Siirt, Van, Kars, Trabzon, Sivas, Sinop, İstanbul, Lüleburgaz, Balıkesir, İzmir, Muğla, Malatya, Adana ve Antalya'da kurulan Adlî İhtisas Mahkemeleri, 1918 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği 12/1/1932 gününden başlayan üç yıllık süreleri 2635 sayılı kanunla 1937 yılı Mayıs ayının sonuna kadar uzatılmış ve bu sürenin bitiminde bir daha uzatma yapılmamış, Adlî İhtisas Mahkemelerinin görev ve yetkileri böylece 31 Mayıs 1937 gününde sona ermiştir.

1918 sayılı kanunun 65 inci maddesinin dâva konusu olan dördüncü fıkrası ile adlî ve askerî ihtisas mahkemelerinin teşkiline dair olan diğer hükümleri dâvanın açılmasından önce sürelerinin sona ermesiyle yürürlükten kalkmıştır.

Sonuç : Yukarıda belirtilen sebepten ötürü konusu bulunmayan dâvanın reddine 30/3/1965 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Lûtfi Akadlı

Üye
Cemalettin Köseoğlu

Üye
Asım Erkan

Üye
Rifat Göksu

Üye
Şemsettin Akçoğlu

Üye
İbrahim Senil

Üye
İhsan Keçecioğlu

Üye
A. Şeref Hocaoğlu

Üye
Salim Başol

Üye
Celâlettin Kuralmen

Üye
Sait Koçak

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lûtfi Ömerbaş

Üye
Ekrem Tüzemen